

Onderwerp: Armoedebeleid de volgende stap

BBV nr: 2014/96453

1. Inleiding

Armoede in Nederland neemt toe. Dit blijkt uit een landelijke stijging van het aantal huishoudens met een laag inkomen, de toename van schulden en schuldhelpverlening en een toename van de aanvragen voor minimaregelingen of een bijstandsuitkering in Haarlem. Bij armoede gaat het vaak om mensen die meerdere problemen tegelijkertijd hebben zoals een slecht arbeidsmarktperspectief, niet kunnen rondkomen, verminderde zelfredzaamheid en een slechte gezondheid.

Het wegnemen van armoede- of schuldenproblematiek is een belangrijke, zo niet de belangrijkste voorwaarde om überhaupt te kunnen participeren in de samenleving; het verminderen van armoede en schulden versterkt de zelfredzaamheid.

Armoedebestrijding en preventie bij schulden heeft als gevolg van de effecten van de economische crisis volop de aandacht. Het kabinet heeft voor de bestrijding van armoede en schulden extra middelen beschikbaar gesteld. Uit de decembercirculaire 2013 gemeentefonds blijkt dat de gemeente Haarlem in een aantal gevallen extra gelden ontvangt om de armoedebestrijding een extra stimulans te geven. Met deze nota 'Armoedebeleid de volgende stap' bouwen we verder op de minimanota 'Samen voor elkaar: groeien naar financiële zelfredzaamheid'. In de volksmond wordt met minimaregelingen voornamelijk het financieel ondersteunen van mensen met een laag inkomen bedoeld, met armoedebeleid wordt óók het voorkomen en bestrijden van de oorzaken van armoede bedoeld. Haarlem ontvangt hiervoor een incidenteel bedrag van € 159.000, dit zijn de zogenaamde 'Klijnsmagelden'. Tevens is in het regeerakkoord de afspraak gemaakt om het macrobudget voor armoedebestrijding door gemeenten te verruimen met € 70 miljoen in 2014 en structureel met € 100 miljoen vanaf 2015. Voor Haarlem betekent dit:

(bedragen x € 1.000):

2014	584 (plus € 159.000,-- = € 743.000,--).
2015	779
2016	800
2017	826
2018	839

In het 'Coalitieprogramma Haarlem 2014-2018 Samen Doen!' is ervoor gekozen kwetsbare mensen te ontzien en het extra rijksbudget in te zetten voor armoedebeleid, dat met name wordt gericht op kinderen en chronisch zieken. Met deze nota 'Armoedebeleid de volgende stap' wordt gekozen om kinderen extra te ondersteunen, meer in te zetten op preventie bij schulden en de zelfredzaamheid te vergroten met maatregelen om de uitstroom te bevorderen.

2. Voorstel aan de raad

- Het college stelt de raad voor het incidentele bedrag van € 159.000 beschikbaar te stellen voor de preventie van schulden en de bestrijding van armoede bij kinderen.
- Het college stelt de raad voor het vanuit het Rijk beschikbaar gestelde structurele budget voor armoedebestrijding van € 743.000,-- voor 2014 en € 779.000,-- voor 2015 in te zetten voor dat doel.
- De besteding van de gelden voor armoedebestrijding in de jaren 2016 tot en met 2018 zal bij de betreffende Programmabegrotingen worden geregeld.
- De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit.
- Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht.

3. Beoogd resultaat

In de afweging die gemaakt moet worden met betrekking tot de extra rijks gelden die de gemeente eind 2013 in het gemeentefonds heeft ontvangen en vanaf 2014 structureel zal ontvangen, kiest het college voor volledige besteding van die middelen voor de bestrijding van armoede en (preventie en vroegsignalering van) schulden, met daarbij specifieke aandacht voor kinderen, jongeren en chronisch zieken. De coalitie heeft in het coalitieprogramma afgesproken dat geld dat bedoeld is voor de bestrijding van armoede ook daaraan besteed moet worden.

4. Argumenten

4.1 Armoede neemt toe in Nederland¹ en in Haarlem.

De armoede is in Nederland in 2011 gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Van de 7 miljoen huishoudens in 2011 moesten er 604.000 (8,7%) rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Ramingen wijzen erop dat in 2012 en 2013 sprake zal zijn van een verdere toename. Ook in Haarlem neemt het absolute aantal huishoudens dat in armoede leeft toe. In 2008 leefden 5650 huishoudens rond het sociaal minimum. In 2011 waren dat er 6350. Op de ranglijst van 50 grootste gemeenten staat Haarlem voor wat betreft armoede op de 16^e plaats in 2013. In 2011 stond Haarlem op de 13^e plek. Hiermee is Haarlem drie plaatsen gezakt, wat aangeeft dat het aantal gezinnen in armoede is toegenomen ten opzichte van de andere gemeenten. Ook het beroep op de voedselbank in Haarlem neemt toe. Vanaf begin 2011 is er sprake van een voortdurende toename van het aantal verstrekte voedselpakketten tot een recordaantal van bijna 4.000 in het vierde kwartaal van 2013. In totaal gaat het om circa 9600 voedselpakketten in 2010 tot 15.013 in 2013.² Daarnaast stijgt het aantal bijstandsuitkeringen en is er sprake van een toename van het aantal aanvragen voor minimaregelingen.

4.2 Schuldenproblemen nemen in omvang en complexiteit toe³.

Uit de zojuist door de NVVK (vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren) gepresenteerde cijfers blijkt dat het aantal landelijke aanmeldingen voor schuldhulpverlening in 2013 opnieuw is gestegen. Van 44.000 in 2008 tot 89.000 in 2013. Ook de gemiddelde schuld is toegenomen. In Haarlem zijn de aanvragen schulddienstverlening gestegen van 1511 aanvragen in 2011 naar 1613 aanvragen in 2013.

¹ CBS, Armoedesignalement 2012.

² Zie oa Jaarverslag gemeente Haarlem 2013, Atlas voor gemeenten

³ NVVK: Jaarcijfers Schuldhulpverlening 2013 en cijfers schulddienstverlening SZW uit allegro. 2014/96453

4.3 Het aantal kinderen dat opgroeit in armoede neemt toe.⁴

In 2012 groeide één op de tien kinderen op in armoede. Inmiddels is dat één op de negen. Armoede heeft grote gevolgen voor kinderen: arm zijn betekent dat er geen geld is om deel te nemen aan de gewone activiteiten met andere kinderen, zoals je verjaardag vieren, meegaan naar de film of participeren in clubs. De kosten hiervoor vormen de belangrijkste drempel.

4.4 Staatssecretaris Klijnsma roept wethouders en gemeenteraden op de middelen zo gericht mogelijk in te zetten voor het doel waarvoor ze bestemd zijn.

Armoedebestrijding en preventie bij schulden heeft als gevolg van de effecten van de economische crisis volop de aandacht. Ondanks de moeilijke budgettaire situatie van de rijksoverheid heeft het kabinet de afweging gemaakt om als gevolg hiervan specifiek voor de bestrijding van armoede en schulden extra middelen beschikbaar te stellen. Het Rijk heeft deze financiële middelen met een duidelijke toelichting en verwijzing, inclusief aanbevelingen beschikbaar gesteld aan gemeenten.

4.5 Afspraken uit het Coalitieprogramma Samen Doen! 2014-2018.

Het Coalitieprogramma stelt het volgende: “Wij willen de meest kwetsbare mensen ontzien. Er wordt om deze reden niet bezuinigd op het minimabeleid. Het extra geld voor armoedebeleid van het Rijk uit de Decemercirculaire (€ 743.000 oplopend naar € 839.000) wordt gebruikt voor armoedebeleid, met name gericht op kinderen en chronisch zieken. Bij de schuldhulpverlening mogen de wachtlijsten niet terugkeren. Wij onderzoeken of op onderdelen, zoals bij de bewindvoering, op kosten kan worden bespaard, zonder dat dit ten koste gaat van de dienstverlening”.

Het coalitieprogramma zet hiermee het staand beleid uit de nota ‘Samen voor elkaar: groeien naar financiële zelfredzaamheid’ uit 2012 voort. De sterke toename van armoede en schulden als gevolg van een aanhoudende recessie alsmede nieuw onderzoek over de problematiek van armoede bij kinderen van de kinderombudsman, is de aanleiding geweest voor het rijk om extra geld beschikbaar te stellen. De extra financiële middelen zijn nodig om de minimaregelingen op het huidige niveau te kunnen behouden. Vooral nadat door gerichte inzet om het bereik te vergroten, het beroep op de minimaregelingen zal toenemen. De aanwending van deze middelen past in de uitgangspunten zoals die in het coalitieprogramma over de minima regelingen zijn opgenomen.

4.6 Het minimabereik in Haarlem is niet optimaal.

Uit onder andere de minimamonitor Haarlem 2012, maar ook uit de programmabegroting 2014-2018 blijkt dat niet alle huishoudens die van een minimuminkomen leven worden bereikt. Van de huidige minima gebruikt 61% slechts een of meer mogelijkheden uit het minimabeleid. Een deel van de mensen die van een minimuminkomen moet rondkomen wordt niet bereikt. Deels komt dit door beperkte communicatie over de regelingen, maar ook omdat mensen zich schamen. De raad heeft het college opgedragen het bereik te vergroten⁵. Daarmee zal het gebruik toenemen. De extra rijksmiddelen kunnen voor dit doel worden aangewend.

⁴ Verwey Jonker instituut. Kinderombudsman: Kinderen in armoede in Nederland. Juli 2013.

⁵ Minima maximaal bereikt. Aangenomen motie 24, 3^e Bestuursrapportage 2013.

5. Kanttekeningen

5.1 Nieuwe wetgeving minimaregelingen vanaf 2015.

In het wetsvoorstel 'Wet maatregelen WWB' waarvan de inwerkingtreding voor 1 januari 2015 is beoogd worden wijzigingen aangekondigd ten aanzien van het minimabeleid. Het betreft onder andere een beperking van de mogelijkheden voor het verlenen van categoriale bijzondere bijstand en het schrappen van de centrale inkomensnorm van 110%. Dit heeft onder andere invloed op de toeslag voor chronische zieken en gehandicapten die vanuit SZW wordt verstrekt. Een dergelijke beleidswijziging leidt tot hogere uitvoeringskosten vanwege de individuele beoordeling die steeds vereist is. Om goed op deze wetswijziging te kunnen inspelen worden in deze nota alleen bestedingsvoorstellen gedaan voor 2014 en 2015, zodat er ruimte is om vanaf 2016 hierop aan te kunnen sluiten.

Naast deze wijzigingen in de bijstandswet zijn er ook voornemens tot wijzigingen in de AWBZ en de afschaffing van de Wtcg/CER⁶. Dit betekent dat er in het najaar van 2014 de bestaande regelingen moeten worden aangepast of nieuw minimabeleid door de raad dient te worden vastgesteld. Waarbij de wijzigingen in het minimabeleid moeten worden afgestemd op de wijzigingen in de bijstandswet, de WMO en de Wtcg/CER. Hierbij zal extra aandacht worden besteed aan de chronisch zieken en aan de effecten die de wetswijzigingen hebben op deze doelgroep.

5.2 Het huidige budget voor minimabeleid is niet volledig benut.

Uit de concept-jaarrekening 2013 blijkt dat het budget voor minimabeleid niet volledig is besteed; het overschot bedraagt per saldo € 340.000. De onderuitputting is een gevolg van het niet-gebruik van een deel van de doelgroep. Met de extra inzet die nu wordt voorgesteld voor communicatie (zoals in motie 24 is verwoord) is de verwachting dat de extra rijksmiddelen nodig zijn om de vraag op te vangen. De evaluatie van het huidige minimabeleid zal in het derde kwartaal door het college worden aangeboden.

5.3 Afgesproken korting van 5% ter dekking apparaatskosten

De ontvangen rijks gelden zijn met 5% worden gekort, overeenkomstig het in de begroting 2013 vermelde besluit om rijks gelden inzake taakmutaties en decentralisaties op voorhand met 5% te korten ter dekking van de apparaatskosten.

6. Uitvoering

De besluitvorming inclusief de financiële consequenties zal in de tweede bestuursrapportage van 2014 worden opgenomen voor wat betreft de gelden van 2014 en in de begroting 2015 voor wat betreft de gelden van 2015.

Uitwerking van keuzes

- In het derde kwartaal van 2014 zal een communicatieplan worden uitgewerkt.
- De verhoging van de tegemoetkoming onvermijdbare schoolkosten zal in september 2014 ingaan, bij de start van het nieuwe schooljaar.
- De extra inzet voor preventie zal in de tweede helft van 2014 starten, bij de start van het werkplein en in het nieuwe schooljaar.
- De tegemoetkoming kinderopvang na uitstroom zal direct na besluitvorming worden uitgewerkt en ingezet.

⁶ Wtcg: Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten, deze regeling voorziet momenteel in een landelijke financiële tegemoetkoming en/of een korting op de eigen bijdrage AWBZ of WMO. CER: Compensatie Eigen bijdrage Regeling, dit betreft een landelijke tegemoetkoming van € 90,-- in het wettelijke eigen risico van de Zorgverzekering voor chronisch zieken.

7. Financiële paragraaf

In het regeerakkoord is de afspraak gemaakt om het macrobudget armoedebestrijding voor gemeenten te verruimen met € 70 miljoen in 2014 en structureel met € 100 miljoen vanaf 2015. Haarlem ontvangt daarnaast een incidenteel bedrag van € 159.000, dit zijn de zgn. 'Klijnsmagelden' (deze gelden zijn van 2013 overgeheveld naar 2014). Deze middelen zijn door het rijk bewust niet geoormerkt, omdat dit oormerken de mogelijkheden voor maatwerk beperkt en vooral leidt tot extra uitvoeringslasten.

In bijlage 1 is een bestemmingsvoorstel opgenomen: Voor Haarlem betekent dit:
(bedragen x € 1.000):

Jaar	Beschikbaar budget	Eenmalig budget	totaal	bestemd	Nog vrij voor armoedebestrijd.
2014	584	159	743	743	0
2015	779		779	779	0
2016	800		800	170	630
2017	826		826	170	656
2018	839		839	170	669

Verdeling naar budgetten 2014:

Voor 2014 wordt incidenteel uitgegeven uit de zgn. Klijnsmagelden:

Jeugdsportfonds	ca. € 30.000,--	communicatie bestemd voor 2014 en 2015
	ca. € 50.000,--	opvang hogere vraag 2014
Voorlichting Jongeren	ca. € 30.000,--	
Preventie schulden	ca. € 50.000,--	
	----- +	
Totaal:	ca. € 160.000,--	
	=====	

Voor 2014 wordt uitgegeven uit de structurele armoedegelden:

Schoolkosten	ca. € 100.000,--	structureel
	ca. € 86.000,--	incidenteel
Samenwerking CJG-partners	ca. € 75.000,--	incidenteel
Vergroten bereik	ca. € 50.000,--	incidenteel bestemd voor 2014 en 2015
Preventie schulden (werkplein)	ca. € 15.000,--	incidenteel
St. Urgente noden	ca. € 50.000,--	incidenteel
Vluchtelingenwerk	ca. € 30.000,--	incidenteel
Opvang ongedocumenteerden	ca. € 50.000,--	incidenteel
Kinderopvang na uitstroom	ca. € 70.000,--	structureel
Taalplein	ca. € 22.000,--	incidenteel
Vergroten bereik taalplein	ca. € 25.000,--	incidenteel
	----- +	
Totaal:	ca. € 583.000,--	
	=====	

Verdeling budget 2015

Voor 2015 is armoedebestrijding (aanvullende op huidige budgetten):

Schoolkosten	ca. € 100.000,--	structureel
Jeugdsportfonds	ca. € 40.000,--	voor 2015
Samenwerking CJG-partners	ca. € 70.000,--	voor 2015
Preventie schulden (werkplein)	ca. € 65.000,--	voor 2015
St. Urgente Noden	ca. € 40.000,--	voor 2015
Langdurigheidstoelag	ca. € 170.000,--	voor 2015
Vluchtelingenwerk	ca. € 50.000,--	voor 2015

Opvang ongedocumenteerden	ca. € 90.000,-- voor 2015
Kinderopvang na uitstroom	ca. € 70.000,-- structureel
Taalplein	ca. € 44.000,-- voor 2015
Vergroten bereik taalplein	ca. € 40.000,-- voor 2015
	----- +
Totaal:	ca. € 779.000,--
	=====

8. Bijlagen

Bijlage 1 Bestemmingsvoorstel

Bijlage 2 Toelichting berekeningen

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- Het incidentele bedrag van € 159.000 beschikbaar te stellen voor de preventie van schulden en de bestrijding van armoede bij kinderen.
- Het vanuit het Rijk beschikbaar gestelde structurele budget voor armoedebestrijding van € 743.000,-- voor 2014 en € 779.000,-- voor 2015 in te zetten voor dat doel.
- De besteding van de gelden voor armoedebestrijding in de jaren 2016 tot en met 2018 bij de betreffende Programmabegrotingen te regelen.

Gedaan in de vergadering van

De griffier

De voorzitter

Bijlage 1 Bestemmingsvoorstel

Kinderen in armoede

Onderdelen van het huidige beleid zijn:

- Gratis peuterspeelzaal voor kinderen met een HaarlemPas.
- Schoolkosten regeling, een tegemoetkoming in de schoolkosten voor kinderen.
- Tegemoetkoming in kosten voor Huiswerkbegeleiding en bijles.
- Sport via het Jeugdsportfonds.
- Cultuur via het Jeugdcultuurfonds.
- HaarlemPas.

Het beleid ter bestrijding van armoede bij kinderen sluit voor een groot deel aan bij de aanbevelingen die gedaan worden door de kinderombudsman in zijn rapport: 'Kinderen in Armoede'.

1. Schoolkosten:

In de nota 'Samen voor elkaar: groeien naar financiële zelfredzaamheid' is ervoor gekozen om een regeling 'tegemoetkoming in de kosten van huiswerkbegeleiding en/of bijles' te ontwikkelen. Het budget hiervoor is onttrokken aan de regeling 'tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten'. De tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten is hiermee gehalveerd, deze wijziging is ingegaan in september 2013. Bij de uitvoering van deze regeling blijkt dat de vergoeding nu onvoldoende is om redelijk in de schoolkosten te kunnen voorzien, zie hiervoor de toelichting in bijlage 2. Daarnaast is in januari 2014 een bedrag van € 60.000,-- uitgekeerd aan schoolkosten, bij het wegwerken van een achterstand in de aanvragen van 2013, zie hiervoor verder de toelichting. Bovendien verwachten we een extra bereik van de doelgroep via de inzet van het Jeugdsportfonds (zie punt 3 van deze bijlage). Deze kinderen vallen ook onder de schoolkosten regeling. We reserveren hiervoor € 36.000,-- in 2014.

Dat betekent het volgende:

De tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten wordt op het oude niveau hersteld. Hierdoor is structureel een verhoging van het budget nodig van € 100.000,--. Voor dit bedrag kunnen circa 1300 kinderen financieel extra worden ondersteund.

Daarnaast wordt voor 2014 éénmalig een bedrag van € 86.000,- beschikbaar gesteld voor de tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten.

2. Ondersteuning kinderen door sociale wijkteams:

Binnen het Sociaal Domein zijn sociale wijkteams een belangrijke spil. Deze teams zijn samengesteld uit organisaties die tot doel hebben burgers in wijken te ondersteunen vanuit het principe: het versterken van de eigen kracht. Voor de jeugd zijn in 5 stadsdelen de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) opgezet en van daaruit werken de 14 CJG-coaches in de wijken in directe verbinding met de scholen. Alle jeugdinstanties vormen als partner de CJG's. In de loop van 2014 zal het aantal CJG-coaches worden uitgebreid zodat een stads brede dekking wordt gerealiseerd. Hierdoor ontstaat samenwerking tussen CJG-coaches, school en ouders als onderdeel van de basisinfrastructuur. Zowel sociale wijkteams als de CJG-coaches hebben goed zicht op de vragen van ouders en vanuit de scholen op welke wijze ondersteuning kan worden geboden. Hierdoor is sprake van preventieve aanpak waardoor voorkomen wordt dat jongeren in hun ontwikkelingskansen beperkt worden. Het betreft met name leerlingen op scholen waar relatief meer kinderen uit minima-gezinnen zitten. Het college kiest ervoor om nieuwe initiatieven te ontwikkelen in samenwerking met de partners die betrokken zijn bij de uitvoering van het jeugdbeleid zodat ouders en kinderen vanuit het "eigen krachtprincipe" kunnen participeren in de Haarlemse samenleving. Dit betekent dat we hiervoor € 75.000,-- inzetten voor 2014 en € 70.000,-- voor 2015. Dit budget wordt

flexibel ingezet zodat kan worden ingesprongen op knelpunten, waarin het huidige beleid en regelgeving niet voorziet. Hiermee kan het hoofd worden geboden aan onverwachte knelpunten tijdens de transitie. Eind 2015 zal het gebruik van dit flexibele budget worden geëvalueerd. Bij de evaluatie wordt het aansluiten bij alle bestaande regelgeving nadrukkelijk betrokken.

Zo worden kinderen in staat gesteld zijn om zich goed te ontwikkelen binnen de Haarlemse samenleving.

3. Jeugd Sport- en Cultuurfonds:

In overleg met het Jeugdsport- & Cultuurfonds wordt ingezet op het vergroten van het bereik en de bekendheid van de regelingen voor kinderen. Het Jeugdsportfonds heeft de afgelopen jaren veel contacten opgebouwd met onder andere scholen en sport- en cultuurclubs.

Kortom, daar waar kinderen te vinden zijn.

Een budget van € 30.000,- wordt gebruikt om de regelingen beter bekend te maken. Dit gebeurt in samenwerking met het Jeugdsport- & Cultuurfonds. Het Jeugdsportfonds verwacht hiermee zo'n 200 kinderen extra te kunnen bereiken. Met een gemiddelde uitgave van € 250,- per kind per jaar komen de kosten hiervoor op € 50.000,-. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het huidige minimabudget om de extra vraag op te kunnen vangen. Dat betekent dat we hiervoor € 80.000,- inzetten voor 2014 en voor 2015 € 40.000,-.

Preventie schulden

4. Voorlichting over geld en schulden voor jongeren:

Uit onderzoek van het Nibud blijkt dat 1 op de 3 jongeren financieel risicogedrag vertoont en dat de schuldenproblematiek onder jongeren toeneemt. De sociale druk en de verleiding is groot. Omdat jongeren niet altijd de gevolgen van hun uitgaven overzien, hebben ze op steeds jongere leeftijd te maken met geldzorgen.

Het college stelt voor voorlichting op scholen te organiseren voor kinderen in de leeftijd van 15 jaar tot 21 jaar. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij organisaties die ervaring en deskundigheid hebben op dit gebied, zoals stichting Kikid en Money Wise. Hiervoor wordt een bedrag beschikbaar gesteld van € 30.000 voor de ontwikkeling en uitvoering van dit project. Hiermee worden 25 schoolklassen bereikt, dus zo'n 750 leerlingen.

5. Preventie schulden:

De mogelijkheid van bijeenkomsten budgetbeheer voor minima wordt meer uitgedragen. Schulddienstverlening groeit (2011: 1511 aanvragen, 2013: 1613 aanvragen⁷). Door te investeren in preventie wordt bijgedragen aan een kentering van deze groei. De samenwerking met organisaties die mensen met schulden ondersteunen, wordt verduurzaamd. Denk aan organisaties als Humanitas en Schuldhulpmaatje. Naast het begeleiden en steunen van mensen met schulden, wordt ook ingezet op nazorg. Mensen die met succes een schuldtraject hebben afgesloten worden nog korte tijd begeleid om terugval in schulden te voorkomen.

De cursus omgaan-met-geld wordt opgenomen als vast onderdeel van de voorlichting op het op te richten Werkplein, dat naar verwachting op 1 juli 2014 opent. Momenteel wordt de werkwijze voor het Werkplein ontwikkeld. Voorlichting over rechten en plichten zal onderdeel uitmaken van het aanvraagtraject. De ervaring leert dat juist bij een terugval in het inkomen het risico op schulden bestaat, bij de voorlichting wordt onder andere ingegaan op het omgaan met minder geld. Ook kan er gelijk worden doorverwezen naar Schuldhulpverlening wanneer dit nodig blijkt. Momenteel is het aantal aanvragen WWB 40 per week, dit zijn 2.080 mensen per jaar. Een deel hiervan vindt vaak in de eerste weken

⁷ Bron: cijfers schulddienstverlening SZW in allegro.
2014/96453

werk, of blijkt geen recht te hebben op bijstand. Een deel van de mensen hebben cursus omgaan-met-geld al gevolgd. De verwachting is dat de helft van de mensen die bijstand aanvragen via het Werkplein tot de doelgroep van de cursus behoren. Bij schulddienstverlening is de ervaring dat ongeveer 1/3 van de doelgroep daadwerkelijk deelneemt aan de cursus. We verwachten zo'n 300 extra mensen te bereiken via het Werkplein. Per jaar ronden 100 mensen een schuldhulpverleningstraject af. We schatten het aantal mensen dat nazorg nodig heeft op zo'n 15%, dit komt op rond de 100 per jaar. Voor extra ondersteuning voor mensen met schulden, al dan niet in een schuldentraject, willen we zo'n 70 mensen per jaar bereiken. Met deze extra maatregelen verwachten we per jaar zo'n 385 mensen te bereiken. Dat betekent het volgende:

Voor gerichte inzet op preventie van schulden wordt € 65.000,-- structureel ingezet met ingang van 2014.

Uitstroom uit de bijstand

6. Kinderopvang bij uitstroom uit de bijstand:

Aan kinderopvang zijn kosten verbonden, door het rijk worden deze kosten vergoed tot maximaal 90,7% voor het eerste kind. Voor mensen in de bijstand die parttime werken of re-integreren legt de gemeente Haarlem hier 6% bovenop, dit doen wij met de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld vanuit de Wet kinderopvang, het zogenaamde KOA-kopje. De doelgroep voor de KOA gelden is wettelijk omschreven, het college heeft deze gelden voor de maximale doelgroep beschikbaar gesteld. Mensen die uitstromen uit de bijstand vallen niet langer onder de doelgroep van het KOA-kopje en hebben hierdoor extra kosten van gemiddeld € 145,12 per maand (zie berekening in bijlage 2). Bij het begeleiden van mensen uit de uitkering is de ervaring dat de hoge eigen bijdrage van de kosten kinderopvang belemmerend werkt. Het college wil dat óók voor ouders in de bijstand werken lonend is, en zo de uitstroom uit de bijstand bevorderen. Daarom kiest het college ervoor om ouders die vanuit de WWB gaan werken en een hoge eigen bijdrage voor de kinderopvang gaan betalen een tegemoetkoming te verstrekken voor deze kosten.

Om deze kosten te dekken wordt een budget van € 70.000,-- structureel beschikbaar gesteld om deze ouders te ondersteunen. In totaal kunnen op deze wijze jaarlijks 40 gezinnen drie dagen kinderopvang afnemen met 5 of 6% vergoeding na uitstroom uit bijstand.

7. Taalvaardigheid:

Een goede beheersing van de Nederlandse taal draagt bij aan de participatie in de samenleving, gaat sociale uitsluiting tegen, en draagt bij tot het realiseren van de doelen Voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Het vergroot daarmee de mogelijkheden voor ouders om hun kinderen te begeleiden en te communiceren met de leidsters van de peuterspeelzalen en de leerkrachten van de school van hun kinderen. Ook vergroot taalbeheersing de kansen op de arbeidsmarkt, de beste manier om armoede te verminderen. Om taalvaardigheden te bevorderen kiest het college ervoor om een deel van de armoedegelden te gebruiken voor ondersteuning van het project 'Taal en Vaardig'. De subsidie voor het project Taal en Vaardig loopt tot 1 juli 2014. Voor de tweede helft van 2014 wordt hiervoor een bedrag van € 22.000,-- uitgetrokken. Voor 2015 zal € 44.000,-- worden ingezet.

Kinderen die op de basisschool komen spreken soms nog onvoldoende Nederlands. De ouders van deze kinderen hebben geen of onvoldoende Nederlandse les gevolgd om in staat te zijn om met de leerkracht of op het schoolplein Nederlands te spreken. Om deze doelgroep beter te bereiken willen we hierop extra inzetten. Al op de consultatiebureaus willen we ouders die de taal onvoldoende vaardig zijn benaderen, zodat deze ouders hun kinderen beter kunnen ondersteunen wanneer ze naar de peuterspeelzaal of basisschool gaan. Voor het beter bereiken van de doelgroep trekken we voor 2014 € 25.000,-- en voor 2015 € 40.000,-- uit.

Momenteel maken 200 kinderen gebruik van de peuterspeelzaal met de Haarlempas. Indien we per kind op minimaal één ouder rekenen, bereiken we hiermee 200 mensen extra voor het taalplein.

Dat betekent het volgende:

Voor het taalplein wordt een budget van € 22.000,-- beschikbaar gesteld voor 2014 en voor 2015 € 44.000,--. Voor het beter bereiken van de doelgroep wordt een budget van € 25.000,-- beschikbaar gesteld voor 2014 en voor 2015 € 40.000,--.

Communicatie minimabeleid

8. Vergroten bereik:

Van de bijna 70.000 huishoudens in Haarlem hoort een kleine 7.000 (10%) tot de minima met een inkomen tot 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm.

Daarmee is nog lang niet iedereen bereikt: 61% van de minima maken slechts gebruik van een of meer mogelijkheden uit het minimabeleid. De raad heeft het college opgedragen het bereik te vergroten. We gaan op zoek naar innoverende methodieken voor het bereiken van “moeilijk bereikbare doelgroepen”. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de ervaring van partners uit het Sociaal Domein. Haarlemse burgers wordt inzicht gegeven in de huidige regelingen en voorzieningen. Ons uitgangspunt is hierbij altijd dat de informatie betrouwbaar en toegankelijk is. De focus ligt op kansarmen, etnisch-culturele minderheden, kinderen & jongeren, senioren, personen met een handicap of chronische ziekte.

We willen onder meer aansluiten bij de site ‘Kansvoormijnkind.nl’, om informatie over de regelingen voor minima beter beschikbaar te maken. Dit is een uitbereiding van de mogelijkheden van de site ‘Bereken-uw-recht’ waaraan we al deelnemen als gemeente. Er wordt samenwerking gezocht met lokale partners die werken met minima om de boodschap te versterken.

Hiertoe wordt een communicatieplan opgesteld. Het streven is om eind 2015 het bereik te hebben vergroot naar minimaal 70%. Hiervoor wordt in 2014 € 50.000,-- beschikbaar gesteld.

Dat betekent het volgende:

Er wordt een budget van € 50.000,-- aangewend voor uitbereiding en verbetering van de communicatie ter vergroting van het bereik van de minima.

9. Vluchtelingenwerk:

Speciale aandacht vraagt de communicatie met vluchtelingen. Voor deze groep is het extra lastig om zijn weg te vinden in de Nederlandse samenleving in zijn geheel en het minimabeleid in het bijzonder. Vluchtelingenwerk is een brug tussen de vluchteling en het minimabeleid. Na een dalend aantal vluchtelingen tot begin 2013 is in de loop van 2013 de taakstelling weer verhoogd. Vluchtelingenwerk begeleidt vluchtelingen om hun weg te vinden in de samenleving. Om deze begeleiding te intensiveren wordt voor 2014 € 30.000,-- beschikbaar gesteld en voor 2015 € 50.000,--. Hiermee verwachten we het toenemend aantal te vestigen statushouders te kunnen ondersteunen.

Overig minimabeleid

10. Langdurigheidtoeslag(ldt)

Bij de behandeling van de nota Samen voor elkaar: groeien naar financiële zelfredzaamheid is een amendement aangenomen waarmee de doelgroep van de langdurigheidstoeslag (ldt) is aangepast. Hierdoor is er een structureel tekort op het budget van de langdurigheidstoeslag van € 170.000,--. Voor 2014 is dit vooralsnog geregeld door een toevoeging vanuit de algemene middelen aan het budget langdurigheidstoeslag. Het tekort op dit budget wordt verder aangevuld vanuit de extra middelen.

Daarnaast blijkt dat de kosten voor de ldt de komende jaren oplopen door een vergroting van het aantal burgers met een inkomen op bijstandsniveau. De huidige toename van het WWB bestand leidt tot een groter beroep op de ldt na drie jaar bijstand, ook het verschuiven van de AOW-leeftijd zorgt voor het langer behoren tot de ldt doelgroep. In het wetsvoorstel 'Wet maatregelen WWB' waarvan de inwerkingtreding voor 1 januari 2015 is beoogd worden wijzigingen aangekondigd ten aanzien van de regels omtrent de langdurigheidstoeslag. De uitwerking hiervan wordt meegenomen in de aanpassingen van het minimabeleid dat in het najaar van 2014 aan de gemeenteraad wordt voorgesteld.

Dit betekent het volgende:

Voor 2015 wordt extra budget gereserveerd van € 170.000,--.

11. Stichting Urgente Noden:

In de decembercirculaire geeft de staatssecretaris aan dat landelijk goede resultaten worden bereikt in de armoedebestrijding door de stichtingen Urgente Noden. In Haarlem is deze stichting ook actief. Deze stichting is een strohalm voor mensen die verder nergens meer terecht kunnen. De huidige subsidie is € 35.000,-- per jaar en loopt tot 1 juli 2014, ofwel tot aan de nieuwe subsidie-uitvraag voor de basisinfrastructuur. De lopende subsidie is bedoeld voor administratie en exploitatiekosten. Wij stellen een budget beschikbaar voor de stichting. Dit bedrag is voor de directe armoedebestrijding voor die burgers die dit dringend nodig hebben en hierin op geen andere wijze kunnen voorzien.

Dat betekent het volgende:

De stichting wordt ondersteund door een budget van € 50.000,-- in 2014 en voor 2015 met een van budget € 40.000,--.

12. Motie uitgeprocedeerde en ongedocumenteerde asielzoekers

De raad heeft met een (motie 22, 3e bestuursrapportage 2013) op 14 november 2013 aangegeven dat zij de morele plicht voelt een basisvoorziening te bieden aan ongedocumenteerde of uitgeprocedeerde asielzoekers. Door het bieden van een opvang wordt voorzien in primaire levensbehoeften, dit draagt bij aan de armoedebestrijding van deze groep. Naast een bijdrage aan de armoedebestrijding is het doel het voorkomen van illegaliteit en dakloosheid, invulling geven aan de gemeentelijke zorgplicht en het voorkomen van openbare ordeproblemen.

Momenteel wordt een ronde tafelgesprek gehouden met de partners in de stad over op welke wijze het college deze zorgplicht kan invullen. Een voorstel wordt voorbereid voor een mogelijke basisvoorziening voor uitgeprocedeerde en ongedocumenteerde asielzoekers.

Hierbij betreft het alleen mensen die:

- Een procedure volgen die (mogelijk) leidt tot een verblijfsvergunning;
- of die actief bezig zijn met terugkeer;
- of waar het een op zichzelf staand noodgeval betreft;
- én aantoonbaar een Haarlemse binding hebben.

Toelating tot een mogelijke basisvoorziening gaat plaats vinden na screening van het dossier door een extern onafhankelijk instituut. Dit met landelijk door gemeenten vastgestelde

criteria (de LOGO-gemeenten, LOGO = Landelijk Overleg Gemeentebesturen inzake Opvang- en terugkeerbeleid).

Vanuit organisaties in het veld (VluchtelingenWerk en Stem in de Stad) wordt aangegeven dat zij twintig tot dertig personen kennen die vermoedelijk tot de groep van uitgeprocedeerde asielzoekers of ongedocumenteerden horen. Het werkelijk aantal personen dat voor een basisvoorziening in aanmerking kan komen zal mede afhangen van de resultaten van de screening van de dossiers.

Om deze kosten te dekken wordt een budget van € 90.000,-- beschikbaar gesteld voor 2015. In 2014 wordt hiervoor € 50.000,-- uitgetrokken. Een projectplan voor de opzet van een opvang ongedocumenteerden wordt in het tweede kwartaal van 2014 uitgewerkt.

Bijlage 2

Toelichting berekeningen

Toelichting tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten:

De bedragen voor schoolgaande kinderen op de basisschool zijn van € 100,- naar € 50,- per kind per jaar gegaan en de bedragen voor kinderen op de middelbare school zijn van € 200,- naar € 100,- per kind per jaar gegaan. Deze wijziging is per september 2013 ingegaan. De reden hiervoor was de wens van de gemeenteraad om een tegemoetkoming in de kosten van huiswerkbegeleiding en/of bijles' in het leven te roepen, er was geen budget beschikbaar om de regeling huiswerkbegeleiding op andere wijze te financieren.

De regeling wordt nu sinds een half jaar afgeslankt uitgevoerd. In de uitvoering blijkt dat ouders bij lange na niet uitkomen met de beschikbaar gestelde bedragen. Voor kinderen worden o.a. de volgende kosten gemaakt:

Gymschoenen en kleding, pennen, potloden en stiften, (rug)tassen, schoolreisjes en soms overblijfskosten. Voor middelbare scholieren komen daar de kosten van woordenboeken, atlanten, schriften en materialen bij.

€ 50,- of € 100,- per jaar komt niet in de buurt van de te maken kosten.

Bij het schrijven van deze nota is onderzocht of voor deze kosten aansluiting kan worden gezocht bij stichting leergeld. Haarlem is geen gemeente die is aangesloten bij deze stichting. Om schoolkosten via deze stichting te laten lopen, moet er een nieuwe stichting worden opgezet. Dit vraagt de nodige ontwikkelingskosten. De regeling 'tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten' wordt al jaren door SZW Haarlem uitgevoerd, deze infrastructuur is aanwezig. Wijziging van de bedragen heeft geen invloed op de uitvoeringskosten.

De éénmalige toevoeging aan het budget van € 60.000,- heeft betrekking op de aanvragen uit het boekjaar 2013. Door de reorganisatie bij SZW waren achterstanden ontstaan bij het afhandelen van de aanvragen tegemoetkoming voor onvermijdelijke schoolkosten. In januari 2014 zijn deze aanvragen afgehandeld, hierbij is een bedrag van € 60.000,- uitgekeerd. Dit waren aanvragen van 2013. In 2013 was er een overschot op het budget schoolkosten van € 30.000. Om boekhoudkundige reden is dit bedrag toegevalen aan de algemene middelen. Om tekorten in de loop van 2014 voegen we € 60.000,- toe aan het budget schoolkosten.

Kinderopvang bij uitstroom uit de bijstand:

Hoe hoog is de eigen bijdrage van een ouder die uitstroomt uit de bijstand:

Om een inkomen te kunnen verdienen dat hoger is dan de WWB moet een ouder al snel 4 dagen werken. Wanneer er een kind van 3 (dagopvang) en een kind van 6 (naschoolse-opvang) wordt de eigen bijdrage na vergoeding belastingdienst: € 111,60 (kind 3 jaar) en € 33,52 (kind 6 jaar) = € 145,12 per maand. Met een extra vergoeding van de gemeente van € 97,04 per maand (€ 72,- (kind 3 jaar) en € 25,04,- (kind 6 jaar)) worden de eigen kosten € 48,08 per maand. Deze eigen bijdrage is gelijk aan de eigen bijdrage van de doelgroep die onder het KOA-kopje valt. Deze eigen bijdrage is ongeveer gelijk aan het eten en drinken dat de kinderen krijgen op de opvang, ouders sparen deze kosten uit wanneer hun kinderen op de opvang zijn.

Schematisch ziet de eigen bijdrage voor de ouders en dan zo uit:

2014/96453

Kinderen + vergoeding rijk	1 dag p/week	3 dagen	5 dagen
1 ^e kind dagopv 300,-- x 90,7% is 272,10.	Eigen kosten 27,90 -kopje 6%= 18,-- Eigen bijdrage 9,90	Eigen kosten 83,70 kopje 6%= 54,-- Eigen bijdrage 29,70	Eigen kosten 139,50 kopje 6%= 90,-- Eigen bijdrage 49,50
2 ^e kind dagopv 300,-- x 93,3% is 279,90	Eigen kosten 20,10 -kopje 5%= 15,-- Eigen bijdrage 5,10	Eigen kosten 60,30 -kopje 5%= 45,-- Eigen bijdrage 15,10	Eigen kosten 100,50 -kopje 5%= 75,-- Eigen bijdrage 25,50
3 ^e en volgende kind is gelijk 2 ^e			
1 ^e kind NSO 125,-- x 90,7% is 113,38	Eigen kosten 11,62 -kopje 6% 7,50 Eigen bijdrage 4,12	Eigen kosten 34,87 -kopje 6% 22,50 Eigen bijdrage 12,37	Eigen kosten 58,12 -kopje 6% 37,50 Eigen bijdrage 20,62
2 ^e kind NSO 125,-- x 93,3% is 116,63	Eigen kosten 8,38 -kopje 5% 6,26 Eigen bijdrage 2,12	Eigen kosten 25,14 -kopje 5 % 18,78 Eigen bijdrage 6,36	Eigen kosten 41,90 -kopje 5% 31,30 Eigen bijdrage 10,60
3 ^e en volgende kind is gelijk 2 ^e			

Berekening budget kosten kinderopvang na uitstroom:

In 2013 zijn zo'n 40 mensen uit de WWB gestroomd met kinderen jongeren dan 12 jaar naar werk. Bij gemiddelde kosten van € 1740,-- per jaar per gezin (12x 145,--) zijn de verwachte kosten € 70.000,-- per jaar, bij een gelijke uitstroom. Niet iedereen maakt gebruik van de kinderopvang, daarnaast is de verwachting dat de uitstroom toeneemt wanneer deze belemmering wordt weggenomen. In de raming van de kosten strepen we deze posten tegen elkaar weg.

Doelgroep tegemoetkoming kosten kinderopvang.

Deze tegemoetkoming is voor ouders die minder gaan verdienen dan 110% van hun bijstandsuitkering (de doelgroep van de HaarlemPas). De hoogte van de vergoeding stelt het college gelijk aan de vergoedingen op grond van het KOA-kopje. De vergoeding wordt verstrekt tot maximaal twee jaar na uitstroom uit de bijstand. Het college vindt een periode van twee jaar redelijk om het inkomen uit arbeid te vergroten dan wel te wennen aan de eigen bijdrage kosten kinderopvang.

In 2013 zijn zo'n 40 mensen uit de WWB gestroomd met kinderen jongeren dan 12 jaar naar werk. Bij gemiddelde kosten van € 1740,-- per jaar per gezin (12x 145,--) zijn de verwachte kosten € 70.000,-- per jaar, bij een gelijke uitstroom. Niet iedereen maakt gebruik van de kinderopvang, daarnaast is de verwachting dat de uitstroom toeneemt wanneer deze belemmering wordt weggenomen. In de raming van de kosten strepen we deze posten tegen elkaar weg.